

Pass på jorda di!
Ikke gjør mer jordarbeiding enn
nødvendig

Potet 2019

Kari Bysveen, NLR Innlandet

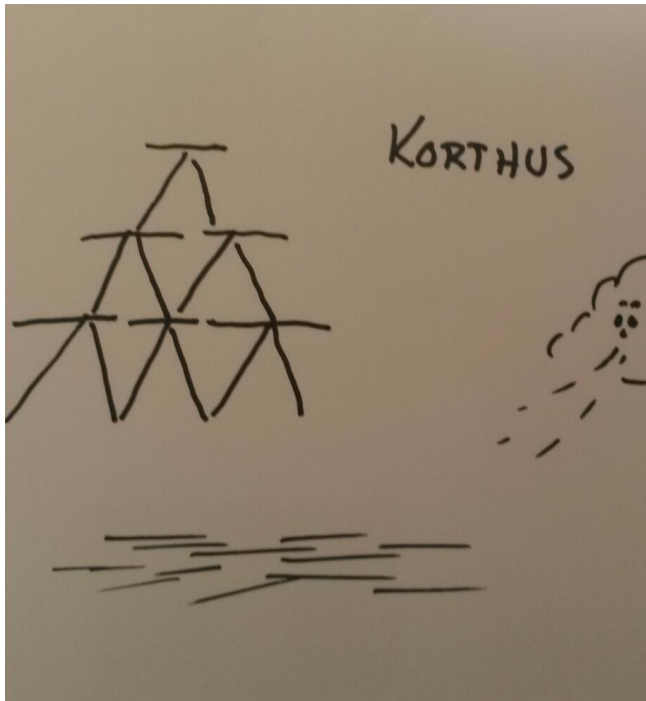

**Norsk
Landbruksrådgiving**

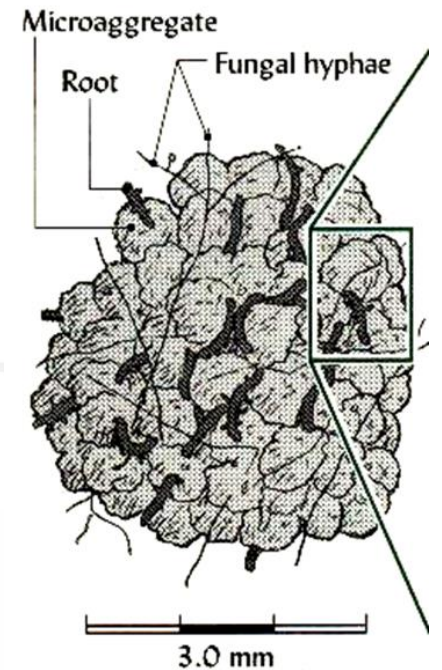
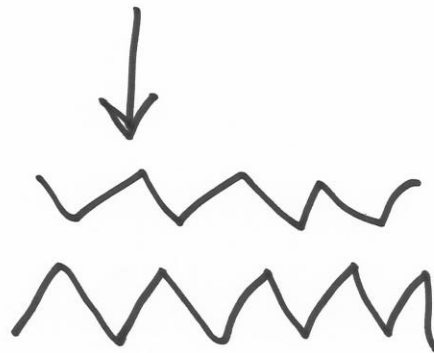
www.nlrinnlandet.no

Ikke gjør mer enn nødvendig

- Ingen jordarbeiding er strukturfremmende

SÅLEDANNING

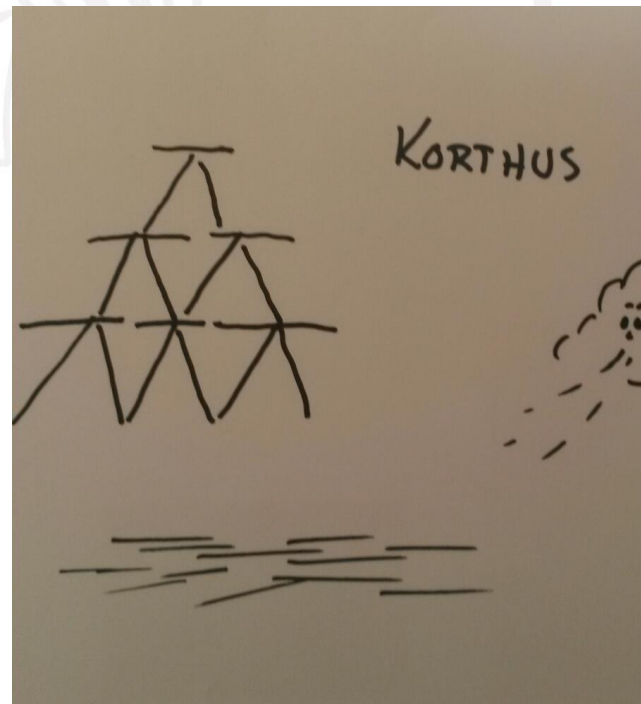
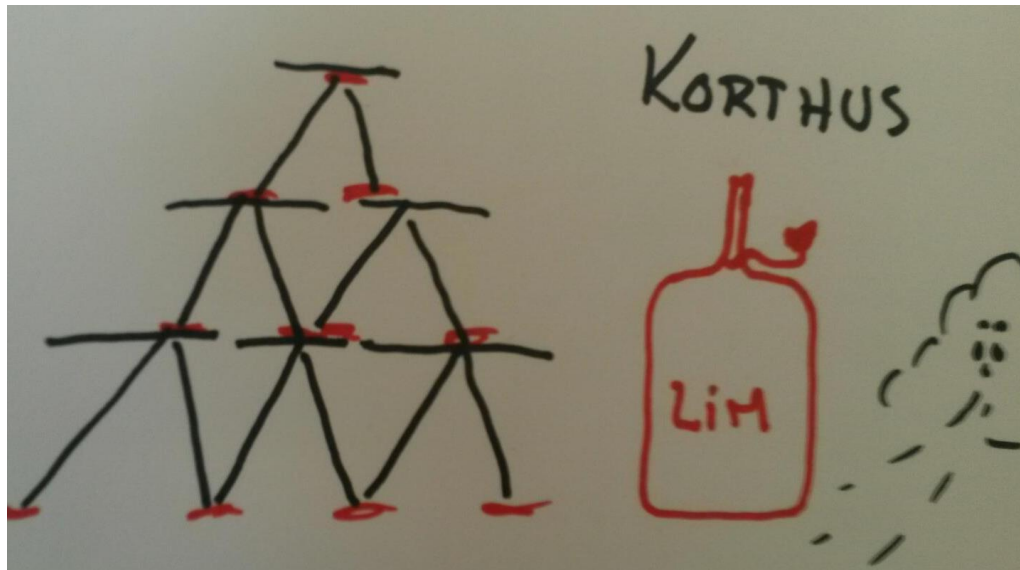

Macroaggregate
• Roots
• Hyphae

Såledanning forsinker vanntransport ned til grøftesystemet

Aggregatdanning

- Planterøtter – roteksudater – eksudater fra bakterier – sopper – meitemark osv.

Platestruktur = strukturskade

Horisontal
oppbrekking
og rustflekker
i øvre lag

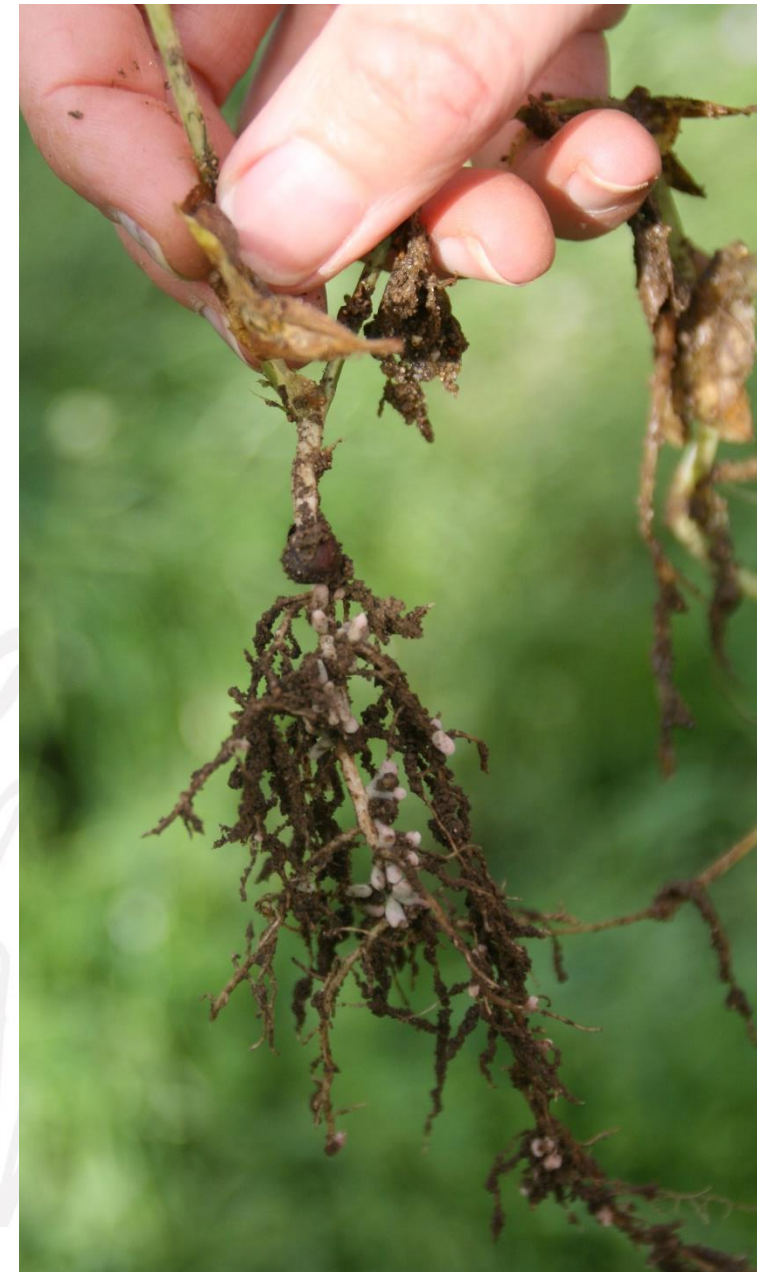
Aggregatstabilitet

- Evnen til å motstå fysisk påvirkning
- Påvirkes bl.a. av jordart, plantevekst, moldinnhold, bearbeidingsgrad

Plantevekst har stor betydning for aggregatdanning/stabilitet

- Pels/gryn rundt planterøtter viser etablert samarbeid mellom plante og jordlivet
- Ulike planter skiller ut stoffer → som stimulerer ulike organismer → som har ulike oppgaver i jorda
- Plantevekst lengst mulig

Kjør når er jorda lagelig?

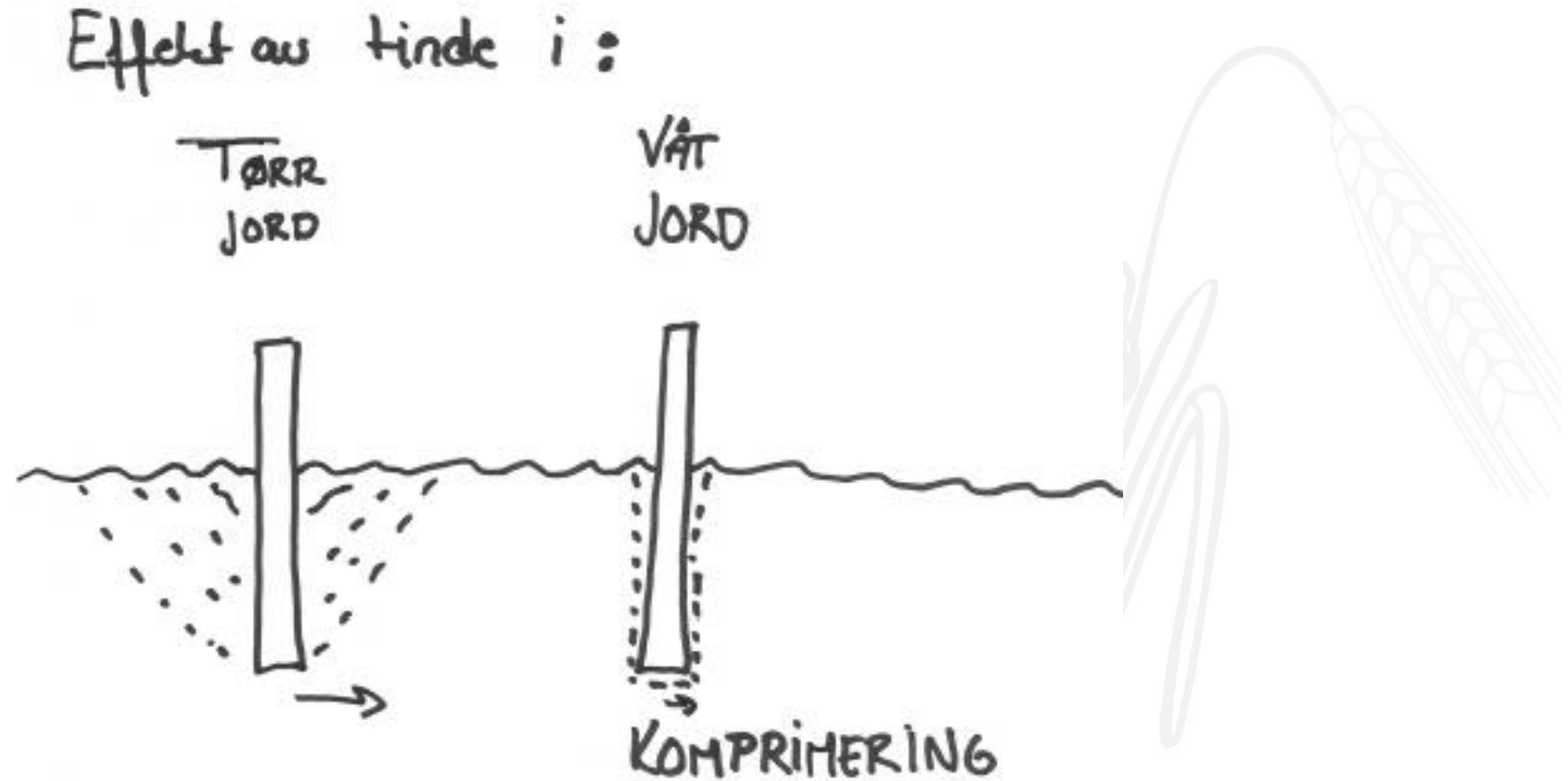
- Kjøring på fuktig jord er viktigste årsak til kjøreskader

MÅL: Kjør kun når jorda smuldrer!

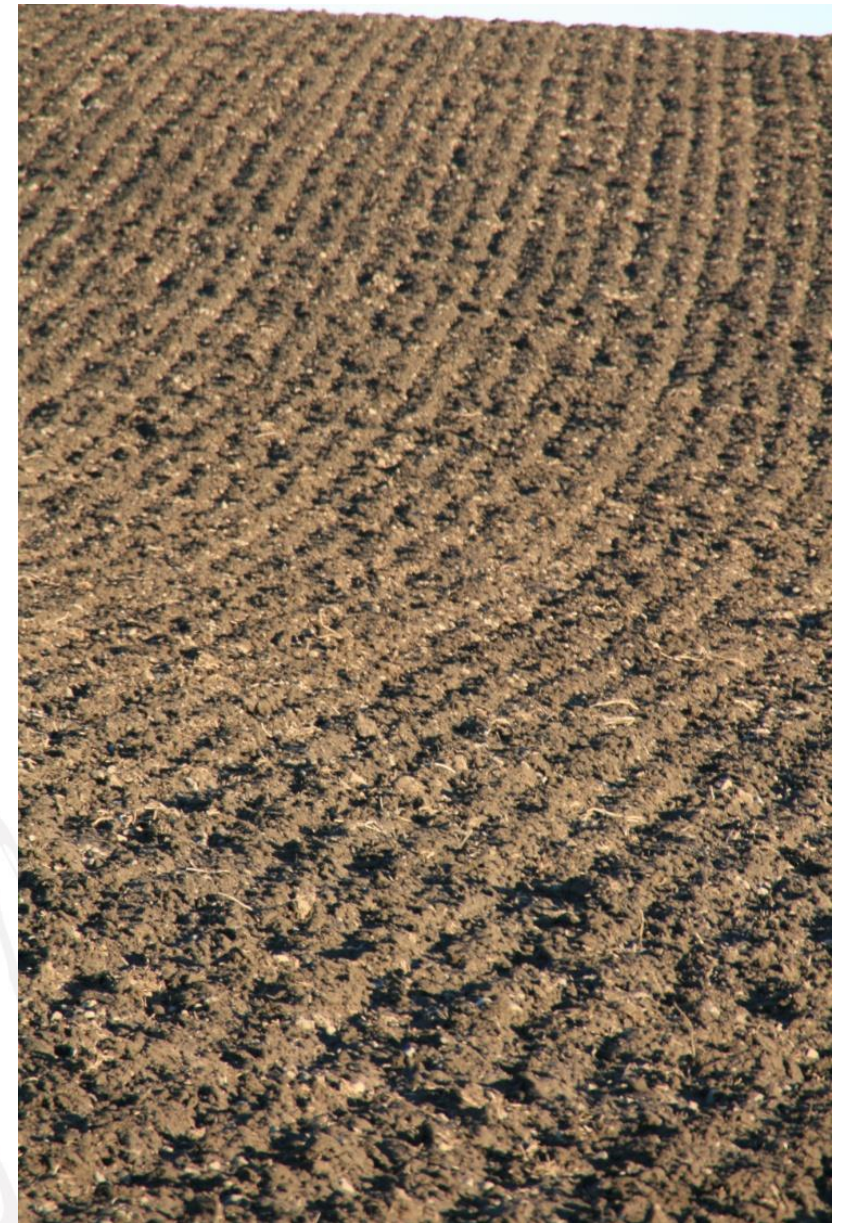
- Ta med en spade – grav ned til pløyedjup
- Ta opp en jordklump
- Klem
- Smuldrer det?
 - Ja? – kjør
 - Nei? – vent
 - Testen enklest på leirholdig jord
- Litt etter at vatn ikke lenger renner i grøftesystemet
 - = feltkapasitet – vent litt til – så kan jordarbeiding starte

Jorda må være lagelig ved bearbeiding

Tradisjonelt gir djup pløying løs jord

Ulike djupharver gir løs jord om jorda er lagelig

Stenstrenglegging – nødvendig onde!

- Jorda må være lagelig
- Ødelegger aggregatene
 - jorda utsettes lett for komprimering etter regn/vatning
 - Øker erosjonsfaren

Jordløsning

- Må være lagelig på det djup det skal jordløsnes
- Har hatt positiv effekt i potet – dersom det utføres få dager etter setting (ikke lengre enn 10 dager)
- Tvilsom effekt før eller etter sesongen:
 - Er det lagelig?
 - Kan planterøtter raskt infiltrere og forskale de nye porene?
 - Mye regn etter løsning – finmateriale tetter raskt igjen nye porer
 - Pakkes lett etter ny kjøring
- I forsøk har jordløsning hatt effekt på ca 1/3 del av feltene (uavhengige forsøk, flere kulturer)

Etter opptak?

- Dersom tidlig høsting – så fangvekst – mange aktuelle arter/blandinger
- Rug er den arten som kan såes senest – medio sept.
 - Lys - minst like stor minimumsfaktor som temp
- Sen høsting – kanskje best å la det ligge til våren?

Foto: M.Berntsen

Konklusjon

- Jorda må være lagelig
- Ikke gjør mer enn nødvendig – all jordarbeiding gjør strukturskader
- All jordarbeidingsredskap lager såle
- All jord pakkes - men noen jordarter pakkes lettere enn andre
- All jord eroderes – men noen jordarter eroderes raskere enn andre
- Rett opp i åra før og etter – men djupe strukturskader vil være uopprettelige
- Vi må ha potet : ha allsidig vekstskifte – og minimal jordhandtering åra før/etter.

Takk for
oppmerksomheten!

